

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.

En

Mahdolliset muutostarpeet.

Visiossa kulttuuri nähdään ensisijaisesti taloudellisen arvon tuottajana, mutta se pitää tunnustaa merkittävänä itseisarvoisena voimana. Digitaalisen kulttuurin visiottomuus on huomattava puute. Tulevaisuuden kulttuuripolitiikan tulee huomioida digitaalisuuden haasteet ja mahdollisuudet sekä kulttuurin ja digitaalisuuden yhteisvaikutukset muutosvoimana. Kulttuuri ei saa jäädä vain perinteisen elinkeinopolitiikan varjoon.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Kannatamme neljää pääkohtaa, tunnistamme kulttuurin monet eri roolit yhteiskunnassa, ja merkityksen sekä kollektiivisena että yksilöllisenä kokemuksena.

Tarkemmin tarkasteltuna selonteko korostaa kulttuurialan tuottavuutta yhteisen ja jaetun kulttuurin kustannuksella. Olemme samaa mieltä selonteon kommentin kanssa, jossa todetaan, että Suomessa kulttuurin arvosta käydään varsin erilaista keskustelua kuin monissa muissa maissa, joissa kulttuuri- ja taidealojen ei tarvitse perustella itseään samassa mitassa yhä uudestaan. Kannustamme juhlistamaan kulttuuria sen itseisarvon takia.

Kulttuuriperintöalan toimintaa on käsitelty selonteossa heikosti. Kirjastot, arkistot ja museot on mainittu sattumanvaraisesti tunnistamatta niiden roolia kulttuurisen muistin suojelijoina. Niiden merkitys on keskeinen kun puolustetaan faktapohjaista todellisuuskäsitystä ja työskennellään kulttuuristen jakolinjojen hälventämiseksi. Aineetonta kulttuuriperintöä ei ole mainittu – aineeton pääoma ja aineettomat oikeudet sen sijaan 15 kertaa.

Selonteko ei mainitse lainkaan avointa kulttuuria tai kulttuurisen tiedon avointa saatavuutta. Aineettomat oikeudet nähdään ainoastaan hyödykkeinä, vaikka avoin saatavuus sekä tieteesä että kulttuurissa on demokratian kulmakivi. Tämä rajoittaa tiedon ja kulttuuriperinnön laajaa ja tasa-arvoista saavutettavuutta, mikä puolestaan kaventaa kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa yhteiskuntaan. Avoimuus lisää sekä yhteiskunnallista että kulttuurista osallisuutta ja edistää innovaatioita ja luovuutta kaikilla tasoilla.

Samaan aikaan kulttuurista tietoa on suojeltava. Tekoälyn ei pidä antaa muokata kulttuuriperintölaitosten tietoa hallitsemattomasti. Yhteisöjen mahdollisuuksia kontrolloida niitä koskevan tiedon jakamista on edistettävä.

Kielellinen tasavertaisuus on mainittu keskeisenä tavoitteena, mutta selonteko on saatettu kommentoitavaksi vain suomeksi ja ruotsiksi.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

-

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

AvoingLAMin tavoitteena on vahvistaa “cultural commonsia”, yhdistää eri toimijoita, kuten tutkijoita, taiteilijoita, kulttuuriperintölaitoksia, teknologia-alan ammattilaisia ja kansalaisia puolustamaan kulttuurin ja kulttuuriperinnön avointa saatavuutta Suomessa ja kansainvälisesti. Kulttuuri on ihmisoikeus, välttämätön osa yksilön kulttuurisia oikeuksia ja identiteetin muodostamista digitaalisessa maailmassa ja sen jakaminen on merkittävä keino sen säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi.

Pyrimme luomaan kulttuurille tilaa kukoistaa tulevaisuuden digitaalisessa ympäristössä tekoälyn yhdenmukaistavassa paineessa. Tuotamme ilmaisia ja avoimia ratkaisuja, joihin kaikilla on pääsy. Näin voimme tarjota vastavoiman kehitykselle, joka korostaa kaupallisia ja suljettuja järjestelmiä.

Työskentelemme kulttuurisen omaleimaisuuden, moninaisuuden ja suvereniteetin säilyttämiseksi vastapainona globalisoituville ja kaupallisille kulttuurimarkkinoille.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Tunnistamme kulttuuripoliittisen selonteon taloudelliset pyrkimykset ja kannatamme niitä merkittävänä osatekijänä kulttuurin kukoistukselle. Moitimme selontekoa yksipuolisuudesta taloudellisten näkökulmien korostamisessa ja peräänkuulutamme kunnianhimoisempaa näkemystä kulttuurista muutostekijänä.

Emme lisänneet toimenpide-ehdotuksia tähän lausuntopyyntöön, vaan olemme osallistuneet palautteen antamiseen kulttuuriperintöstragiaa kommentoimalla.

Ånäs Susanna
Open Knowledge Finland